

BULUTLARDA İLK ADIM

Kent merkezinin görünümü, cumartesi günleri de tıpkı haftanın diğer günlerinde olduğu gibidir. Yalnızca, meyhanelerde, barlarda, otobüslerde, orada burada daha çok sarhoş vardır- etrafta ağır bir alkol kokusu dolaşır durur. Cumartesileri kent çalışkan suratını yitirir- cumartesileri kent sarhoş suratlı olur. Ayrıca, cumartesileri, kentin merkezinde, kapılarda öylesine durup sokaklarda taban tepen ya da yalnızca yirmi yıl sonra o gün göreceği az veya çok garip bir olayı anımsamak için park banklarında saatlerce oturup yaşamı gözlemeyi seven insanlar bulunmazlar. Tıpkı işgal sırasında sokaklarda dolaşan kırmızı şapkalı postacıların, kum satıcılarının ya da sarhoş tenor sesli sokak şarkıcılarının bulunmayışları gibi- kentin merkezindeki yaşamın gözlemcileri ölmüşlerdir sanki.

Gözlemcilere ancak kentin kenar mahallerinde rastlanır. Kenar mahalle yaşamı her zaman daha içiçe olmuştur; buralarda her cumartesi, eğer hava güzelse, insanlar evlerin önüne sandalye atarak, eve arkalarını dönerler ve bacaklarını ayırıp yaşamı gözlerler. Gözlemcilerin inadı zaman zaman zihinsel özürlü bir hal alır. Bazen aynı biçimde yaşamları boyunca öylece oturdukları ve karşılarındaki gözlemcinin yüzünden başka hiçbir şey görmedikleri olur. Sonra da renksizliğine ve sıkıcılığına inandıkları dünyaya küskün, ölür giderler, çünkü pek ender olarak akıllarına kalkıp yan sokağa gitmek gelir. Gözlemciler yaşlandıkça huzursuzlaşırlar. Kıpır, kıpırdırlar, saatlerine bakarlar; yaşlı insanların komik tutkularından birisidir bu - zamanı durdurmak isterler. Bu dönemde yaşamın açgözlülüğü ve olaylar onların üzerlerinde yirmiliklerden daha fazla etki yapar. Çok gevezelik eder, çok düşünürler: Duyguları vahşi ve aynı zamanda kördür. Sonra aniden söner, sakinleşirler. Ölürken yaşamlarının ne kadar engin geçtiğini herkese anlatırlar. İktidarsızlar- kadınlar üzerindeki başarılarıyla, korkaklar- kahramanlıklarıyla, geri zekâlılar-akıllı yaşamlarıyla övünürler.

Bay Gienek -boyacıdır- kırk yıldır Marymont'da oturur ve bir o kadar yıldır da mahallesinin yaşamını gözler. O cumartesi de evinin önünde bahçesine oturmuş aptal aptal sokağa bakıyordu. Arada bir tükürüp kuru dudaklarını yalıyordu, bitmekte olan gün sıcak ve ağırdı. Bay Gienek sinirliydi, çünkü gün boyunca ilginç hiçbir şey olmamıştı, ne kimse kolunu kırmış ne de kimse kimseyi dövmüştü, Gienek'i boşluk ve sıkıntı duygusu sömürüyordu sanki. Ayağına dolaşan köpeği tekmeledi ve sıkın bir biçimde esneyerek sokağa baktı. Sokak boştu, ender olarak geçen arabalar kızgın kumları duman gibi havalandırıyorlardı. Artık bir parça yaşam göreceğine dair tüm umudunu yitirdiğinde, birisinin kendisini omuzundan sarstığını hissetti. Uykulu gözlerini kaldırdı ve komşusu Maliszewski'yi gördü.

Maliszewski:

-Gelsene-dedi

-Nereye?

-Uzağa değil.

-Ne olacak?

-Bir şeyler görmek istemez miydin?

Bu Maliszewski, kısa boylu, kurnaz bakışlı ve temiz yüzlü bir adamdı. Yapmacık bir ağırlıkta görünmelerine karşın, hareketleri genç bir kedininki kadar çabuk ve çevikti.

Bay Gienek:

-Neymiş?-dedi, esnedi, sıcaktan yorgun düşmüştü.

-Oğlanın teki...

-Ee, n'olmuş?

-Aşk perisi- dedi Maliszewski - Kızın tekiyle. Anlarsın ya?

Bay Gienek "Tabii ki" diye ayağa kalktı, kalbine umut çöreklenmişti. Canlanmış bir biçimde sordu:

-Güzel mi bari?

-Hem güzel, hem genç. Sana orada iyi iş dönüyor diyorum-Aniden sabırsızlandı :

-Ee, geliyor musun, gelmiyor musun?

-Ondan iş çıkmaz. Biz gidene değin işi bitirirler bile, sana iş çıkmaz diyorum.

-Onlar senin gibi ellisini geçmiş değiller herhalde- dedi Maliszewski- eğlenceleri uzun sürer, ben de gençken saatlerce öğle bir... İşte tıpkısının aynısı yani. Bacanağı da alıp fırlayalım, ne dersin? İşten yeni döndü, seve seve bizle gelir, Aha, geliyor bile.

Gerçekten de, ilerden genç bir adam geliyordu. Gömleğinin kollarını sıvamıştı, ağzında bir ot parçasını evirip çeviriyordu. Gözleri uykuluydu, titreyen gözkapakları ağırlaşmıştı.

Maliszewski:

-Heinek-diye bağırdı- buraya gelsene.

Heinek yaklaştı ve çifte dayandı. Alnı terden nemliydi.

-Selam- dedi- N'aber Bay Gienek?

Maliszewski:

-Heinek bizimle gelir misin?

Heinek:

-Sıcak -dedi- dudaklarını yalayıp soluklandı- nefes bile alınmıyor. Bu sığağa azizler bile dayanamazlar. Nereye gitmek istiyorsunuz ki?

-Bağdaydım- dedi Maliszewski- bir oğlanla bir kız gördüm.

-Kız sürtük mü?-diye sordu. Otu tükürüp yenisini kopardı ve dişlerinin arasında kuvvetle ezdi.

-Ne diyorsun, hem de genç ve güzel.

Heinek:

-İyi ya, gidelim- dedi ve Maliszewski'ye dönerek:

-Ama beni bilirsin, eğer kız çirkinse, bugün sendeniz.

Bahçelerin arasından hızla yürüyorlardı. Buralılar, patateslerini, domateslerini, havuçlarını falan sulamak için, işe bu yoldan giderlerdi. Ancak şimdi, etraf ıssız ve bunaltıcıydı. Sıkıcı gün herkesi bezdirmişti- insanlar evlerinde pinekliyorlardı.

Heinek:

-Boğucu- dedi- böylesi günlerde hiçbir şey yapamam. Sürekli başım ağrır durur.

Bay Gienek:

-Her halde orası da sıcaktır-dedi

Maliszewski:

-Onları serinleteceğiz desene, ha Heinek?

Heinek:

-Geçen yıl oğlanın teki buraya bir kızla gelirdi. Yaz boyu geldiler.

-Ee?

-Hiç, galiba evleri yoktu.

Bay Gienek, büyük bir çabayla:

-Evlendiler mi?- diye sordu, bir bardak buruk ve soğuk bira düşlüyordu.

-Bilmem, belki de evlenmişlerdir.- O kız da güzeldi ha!

Bay Gienek:

-Sarışın mıydı? -diye sordu, hiç ama hiçbir şey onu ilgilendirmiyor, kendisini boş ve tatsız hissediyordu.

Heinek:

-Esmerdi. Bu gün gibi aklımda, herif sarışındı. Yani öyle güzel bir kız, böyle bir solucanla niye çıkar, anlamam.

Heinek:

-Ne bileyim- diye homurdandı, yere okkalı bir balgam tükürdü. Çirkin olduğu kadar da aptal bir karısı olduğunu anımsattığı için Heinek'e kızgındı:

-Kesin sürtüğün tekidir...

Maliszewski:

-Belki de- dedi. Önden yürüyordu, diğerleri gürültü yapmamaya çalışarak onu izliyorlardı. Artık gün solmak üzereydi, güneş kaybolmuştu, otların üzerine açık mavi gölgeler düşmüştü. Maliszewski başını çevirip yavaşça seslendi:

-Buraya gelin.

Parmak uçlarında birkaç adım attılar, oğlanla kızı gördüler. Yanyana uzanmışlardı. Kız başını oğlanın koluna dayamış ve tüm gövdesiyle ona

sarılmıştı. Aşktan ve sıcaktan yorulmuş biçimde öylece yatıyorlardı. İkisi de güzeldi, biri açık tenli diğeri ise koyu tenliydi, kızın eteği sıyrılmıştı, uzun, güçlü ve bronz rengi bacakları vardı.

-Güzel- dedi Heinek-Çok güzel.

Maliszewski fısıltıyla:

-Söylemiştim.

Sessizce durdular. Bay Gienek yine dudaklarını yaladı ve tiksinti veren bir ürpertiyle karısını düşündü. Maliszewski aptal aptal gülüyordu. Heinek ağır göz kapaklarını daha da kapatıp ağırlığını diğeri bacağına yükledi. Birden sinirle sordu:

-N'apıyoruz?

Maliszewski:

-Sen...Sen bir şeyler yap. Öyle ki, yaşamlarının sonuna değin buna gülsünler. Bunu yapsan yapsan sen yaparsın Heinek.

Bay Gienek:

-Heinek'ciğim, en iyisi onları korkutmak –dedi ve parmağını şaklattı- Kız korkunç güzel be, böyle bir yavruyu ömrümde görmedim. Üstelik daha çocuk sayılır. Bunu yapmayacaklardı.

Birden sabırsızlanıp Heinek'e bağırdı:

-Hadisene, bir şeyler yap, yoksa ben şimdi günlerini göstereceğim.

Heinek:

-Bekle efendi, benim yapmam daha iyi.

Bir an kızın bronz güzelliğine ve acının beyaza boyadığı yüzüne baktı. Sonra ağaçların arasından fırlayıp gençlerin önünde durdu. Gözlerini kısıp konuştu:

-Doktorculuk mu oynuyorsunuz?! Yarasın bari!

Maliszewski ve Bay Gienek gülmekten patlıyorlardı. Oğlan ayağa fırladı ve kekeledi:

-Ne istiyorsunuz?

Heinek rahat bir tavırla:

-Hiiç-dedi. Oğlanın önünde duruyor, ayakları üzerinde ileri geri sallanıyordu. Uzun uzun ağzındaki otu çiğnedi ve yeşil yeşil tükürdü.

-Yaptıklarına dikkat et canım-dedi- Buraya bunu söylemek için geldim. yaptıklarına dikkat et.

Maliszewski ağaçların arasından çıkıp Heinek'in yanında durdu.

-Güzel kızmış- dedi, gri gözleriyle kızı süzerek- ben de böylesiyle tanışmak isterdim. Belki şimdi tanışabiliriz, ne dersiniz bayan?

-Aptal- diye yanıtladı kız. Oğlanın arkasında duruyordu, kızgın ve kıpkırmızıydı Gienek kızın biçimli sırtının nasıl da titrediğine bakarak, bir kez daha çirkin, şişko ve biçimsiz karısını düşündü.

Maliszewski:

-Sen, seni sürtük-dedi. Gözlerini hırstan kan bürümüştü. Boğulurcasına bağırdı:
-Sen kelimenin tam anlamıyla orospunun tekisin, anladın mı? Benim senden büyük kızım var, seni küçük kaltak.

Oğlan:
-Lütfen buradan gidin –yalvararak gözlerinin içine bakıyordu- rica ederim bayım, buradan gidin.

Kız:
-Kime rica ediyorsun Janek? Bu aptal moruğa mı?
-Kapa çeneni-dedi Heinek-yoksa ben onu kapamayı bilirim. Sen de soytarılığı bırak. Kapa şu kızın pis çenesini diyorum.

Kız:
-Senin çenen pis- dedi. Ona aşağılayıcı bir tavırla bakıyordu. Sinirden kendini kaybetmişti. Alayla gülmeye çabalayarak:
-Öküz- dedi ve katıla katıla ağlamaya başladı.

Heinek:
-Hey, sen- diyerek kızı kolundan çekti-Kime küfrediyorsun? Hem gelip burada haltlar karıştırıyorsun, bir de konuşuyorsun.

Oğlan Heinek'i çekti, yüzüne, arka arkaya iki kere vurdu. Bu iş öyle çabuk olmuştu ki, Heinek yalnızca gözlerini kırıştırabilmişti, o kadar. Ama hemen sonra, oğlanı saçlarından yakalayıp diziyile suratına geçirdi. Sonra çenesine bir yumruk vurup yere düşürdü.

-Yeter mi acaba? Yetmezse müşterilerimize ek hizmet sunabiliriz. Ucuz tarifemiz var, burası sevimli bir mezarlık.

Yakası açılmadık küfürleri birbiri ardına patlatıyordu. Gözlerini kapamıştı, ama hâlâ kızın uzun bronz bacaklarını görüyordu.

Kız:
-Hadi Janek –dedi- oğlanın kanlı yüzünü temizledi. Sonra onlara dönüp 'Hesaplaşacağız' diye bağırdı. Birkaç adım atıp döndü ve histerikçe:
-Siz de erkek misiniz be! Hepiniz yaşlı sürtüklersiniz.

Eve dönüyorlardı. Yine bahçelerden geçtiler.

Heinek:

-Hava sıkıntılı –dedi- Her halde yağacak- iç çekip- ne güzel kızdı be. Niye ona sürtük dedin ki? Onu tanı mıydın bile. Nereden bildin?

Maliszewski:

-Ben ona öyle bir şey demedim, diyen sendin.

-Ben mi?

-Sen ya.

-Saçmalama, ben onu hiç tanımam ki.

-Ama ben tanıyorum. Bunları burada ilk görüşüm değil benim. Birbirine âşık bunlar.

Bay Gienek:

-Sonra ne olacak?

-Ne bileyim ne olacak. Çıktıklarını biliyorum, o kadar. Ama bugün ilk kez beraber oldular.

Bay Gienek tembel, tembel:

-Yok canım?!

-Oğlanın kıza yalvardığını duydum. Hem o korkuyordu, hem kız. Nasıl birbirlerini kandırdıklarını duydum. Sözde çocuk olur diye korkuyorlardı, ama bence birbirlerinden korkuyorlardı.

Heinek:

-İlk defasında hep öyle olur, ben de korkmuştum.

Maliszewski:

-Herkes ilkinden korkar. İyi ama, oğlanı ne diye patakladın?

-Sen istedin ya.

-Böyle olacağını ne bileyim. Kızla ne garip konuşuyordu.

-Ne gibi?

-Hatırlamıyorum.

Bay Gienek:

-Hava bulutlanıyor.

Maliszewski:

-Tamam, bulutla ilgili bir şey söyleyeydi, şiir gibi. Size birbirlerini seviyorlar diyorum.

Bay Gienek:

-Artık sevmezler. Derslerini aldılar. Böyle bir olaydan sonra birbirlerine bakmazlar bile. Bütün bu olanlara ne gerek vardı.

Maliszewski:

-Dur, dur aklıma geldi. Oğlan kıza diyordu ki, eğer onunla beraber olursa, bu bulutlarda ilk adım gibi olacakmış. Kızsa "Korkuyorum, korkuyorum" diye ağlıyordu.

-Belki canı acıyacak diye.

-Sanmam, acıdan değildir. O sonradan gelir. Yaşamdan, diğer insanlardan, dedikodudan korkar. Ama işte bu ilk kez, gerçekten de bulutlar üstünde gibi olur insan. Âşıklar başka şey görmezler.

Heinek:

-Ya biz ?-diye sordu.

Bay Gienek:

-Artık birbirlerini sevmezler. Kendimden biliyorum, eğer böyle bir şeyle karşılaşsaydım, bir daha kıızı sevmezdim.

Birden sustu. Gene boşluk içini emmeye başlamıştı. Bahçelerden çıkıp caddeye vardılar.

Heinek:

-Hayır, artık sevmezler. Aynısı bir zamanlar bana olmuştu, sonra artık o kızı sevemedim.

Maliszewski:

-Herkesin başına böyle bir şey gelmiştir. İyi de, oğlanı niye benzettin?
-Önce o bana vurdu. Bira içelim mi?
-Olabilir. Her halde kız bir daha buralara gelmez.

Gienek:

-Her halde. Sen niye kıza öyle dedin?

Maliszewski:

-Bir zamanlar benim çıktığım kıza da öyle demişlerdi. Allah için, hâlâ niye öyle dediklerini bilmiyorum.

-Peki sonra onu sevmedin mi?

Maliszewski:

-Hayır- dedi, sustu ve öfkeyle - Rahat bırakın be! Cehenneme kadar! Aşka inanmıyorum. Kimseye de inanmıyorum.

Heinek:

-Ne aptallık -dedi, gökyüzüne bakarak- bulutlanıyor; ne demişti oğlan?

Maliszewski, yorgun bir sesle:

-Galiba yağmurda ilk adım ya da öyle bir şey. Haydi biraya. Yağmur muydu, fırtına mıydı, hiçbir şey hatırlamıyorum. Hatırlamak da istemiyorum. Hatırlamasaydım bu kavga da olmazdı zaten.

Heinek:

-Yarın yağacak.

Bay Gienek:

-Her pazar yağar-dedi. Yüzünü buruşturdu. Bir kez daha iğrenç karısını, oğlanı, yarını, kızı, onun kırmızı taze dudaklarını, kahverengi uzun bacaklarını, göğüslerini, güçlü güneş yanığı ensesini, korkmuş yeşil gözlerini düşündü söylemesi gerekeni mırıldandı:

-Pazarları hep yağmur yağar.

Pierwszy krok w chmurach 195